

**BANKA
SLOVENIJE**

EVROSISTEM

Makrobonitetna politika: vloga in razvoj v zadnjem desetletju

Boštjan Vasle

Ljubljana

11. januar 2024

Vsebina

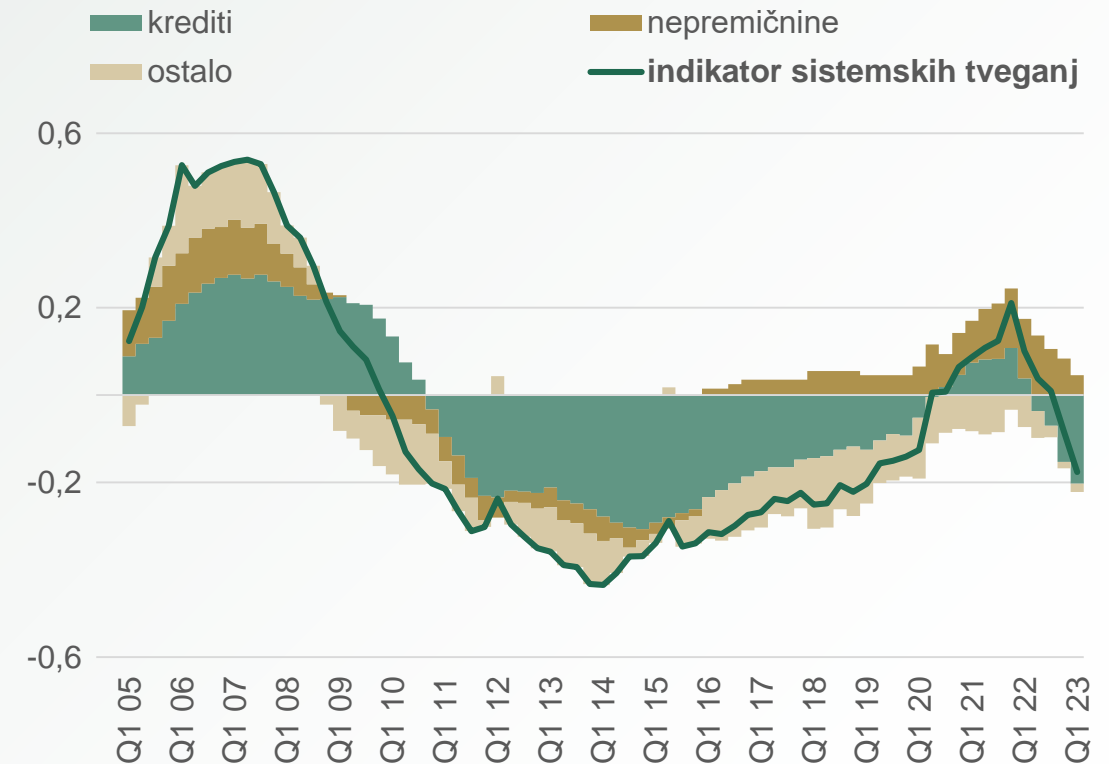
1. Razvoj, cilj in vloga MaB politike
2. Zakonodajni in institucionalni okvir MaB politike v bančni uniji
3. Makrobonitetna orodja v EU – nabor instrumentov in aktualnost skozi čas
4. Instrumenti in izvajanje MaB politike v Sloveniji
5. Zaključek

Razvoj makrobonitetne (MaB) politike

Vpliv globalne finančne krize

- kopičenje finančnih ranljivosti pred okt. 2008
- nezadonost obstoječih politik in instrumentov za omejevanje kopičenja finančnih tveganj
- posamezni instrumenti MaB v rabi že prej, a manj sistematično in celovito

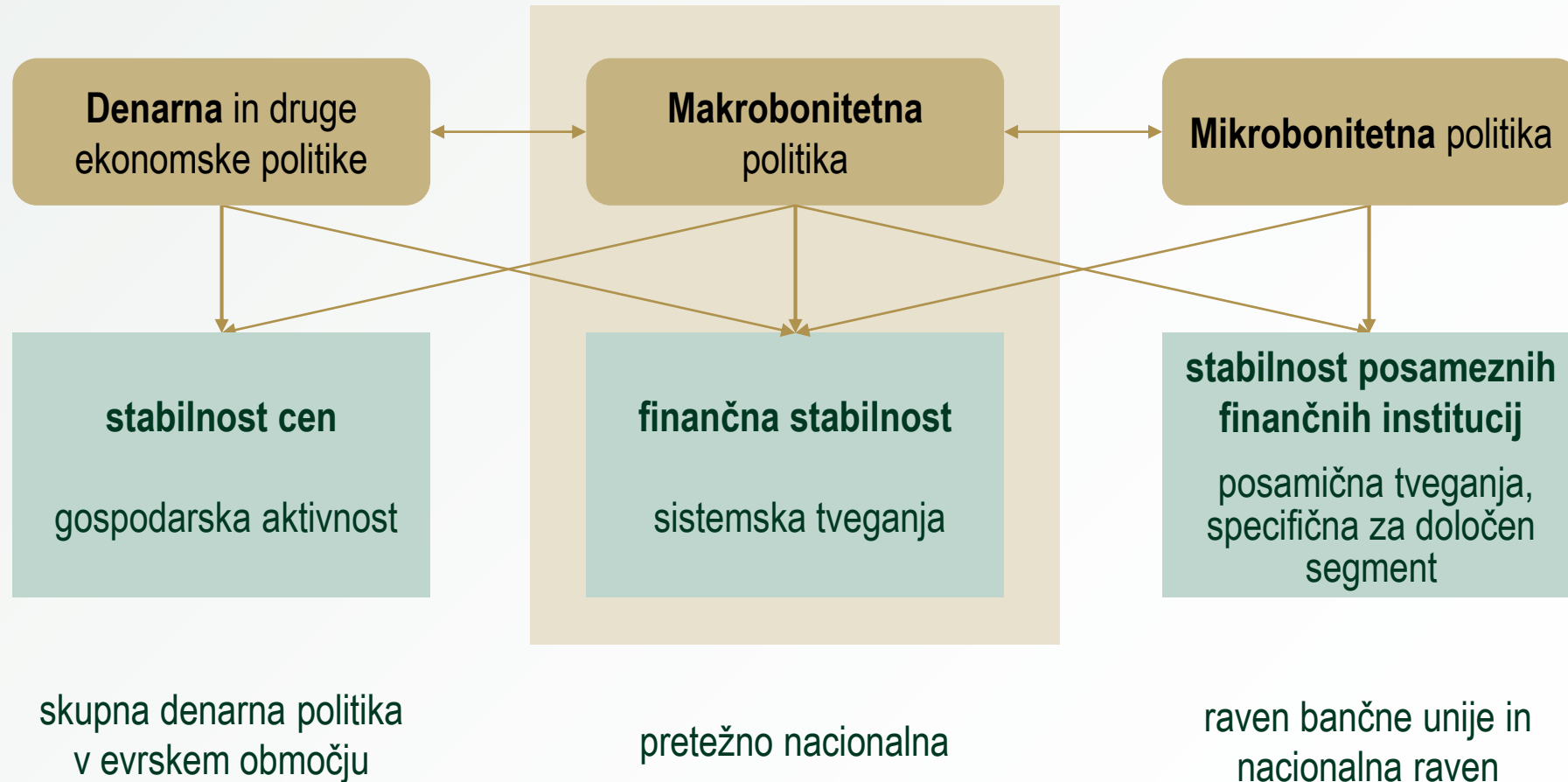
ECB indikator sistemskih tveganj (SRI)

Vir: ECB FSR May 2023, Lang idr. (2019).

Cilj in vloga MaB politike

Dopolnjevanje drugih politik

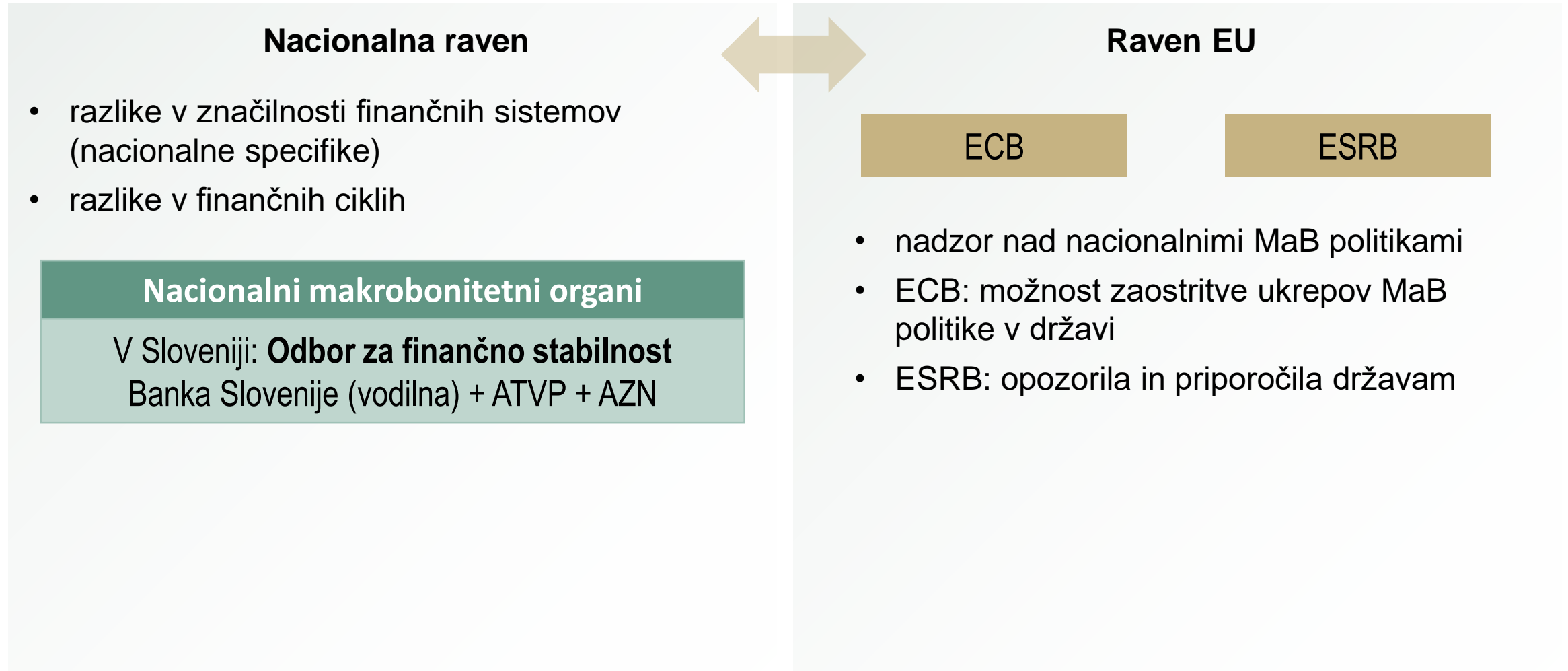
Zakonodajni okvir MaB politike v bančni uniji

- **Evropski pravni okvir (2013 / 2014)**
 - Glavna pravna akta: **Direktiva in uredba o kapitalskih zahtevah (CRD IV & CRR)**
 - Priporočila in smernice ESRB, ECB in EBA

- **Nacionalna raven**
 - **Zakon o makrobonitetnem nadzoru finančnega sistema (2013)**
 - Področni zakoni: Zakon o Banki Slovenije, **Zakon o bančništvu**
 - Podzakonski akti: **sklepi Banke Slovenije**

Institucionalni okvir MaB politike v bančni uniji

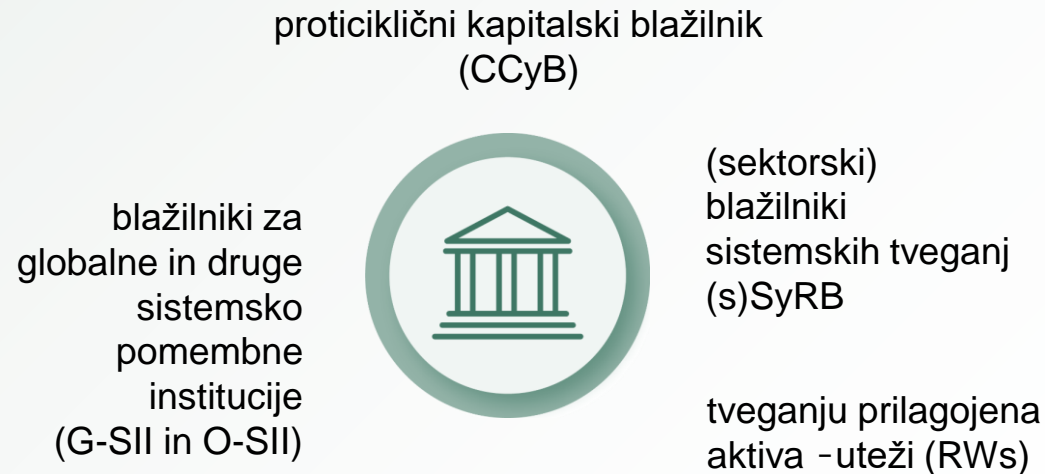
Vodilna vloga držav članic

Makrobonitetna orodja v EU

Kapitalski instrumenti

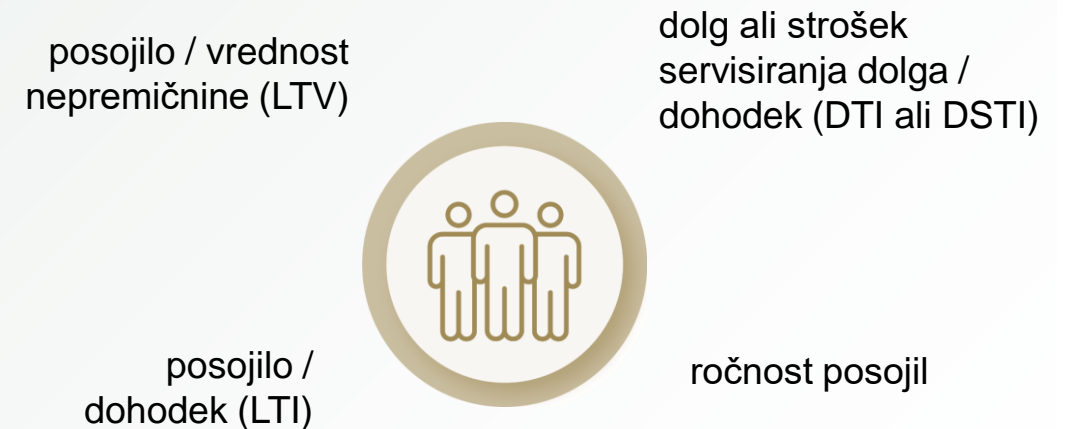
- krepitev odpornosti bank

- Opredeljeni v zakonodaji EU (CRD)
- **Ukrepe lahko uvedejo nacionalni MaB organi, ECB jih lahko zaostri** (*top up*)

Instrumenti v zvezi s posojilojemalci

- omejevanje zadolževanja fizičnih oseb in kopičenja tveganja na trgu nepremičnin

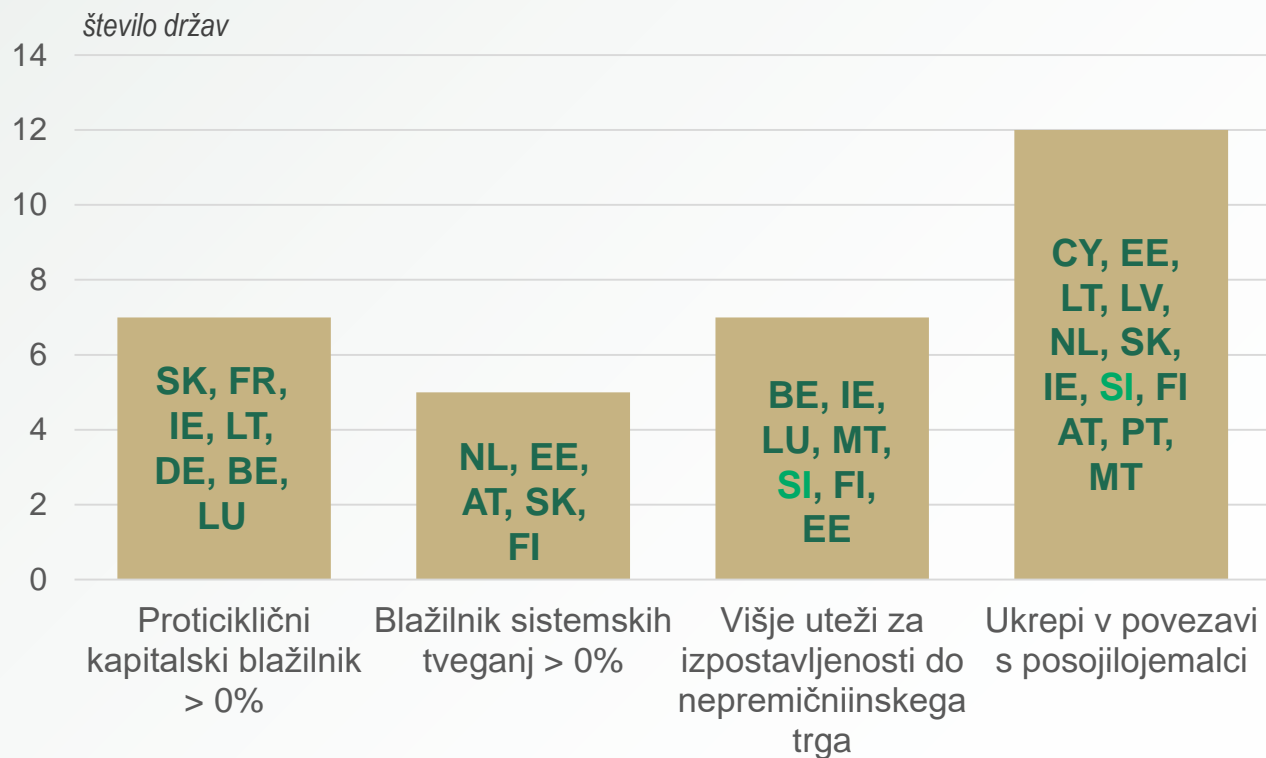
- Opredeljeni na nacionalni ravni (niso harmonizirani)
- **Ukrepe lahko uvedejo le nacionalni MaB organi, ESRB lahko poda priporočila**

Makrobonitetna orodja v EU

Aktualnost instrumentov skozi čas

- **Obdobje po globalni finančni krizi:** dodatni instrumenti za obvladovanje *sistemskih* tveganj v bančnem sistemu
- **Dolgotrajno obdobje nizkih obrestnih mer**
 - prevladovanje instrumentov, ki targetirajo posojilojemalce ali tveganja na trgu nepremičnin

Države evrskega območja s sprejetimi MaB ukrepi v obdobju 2014-2019

Vir: Holthausen C. – ECB, sept. 2023

Makrobonitetna orodja v EU

Aktualnost instrumentov skozi čas

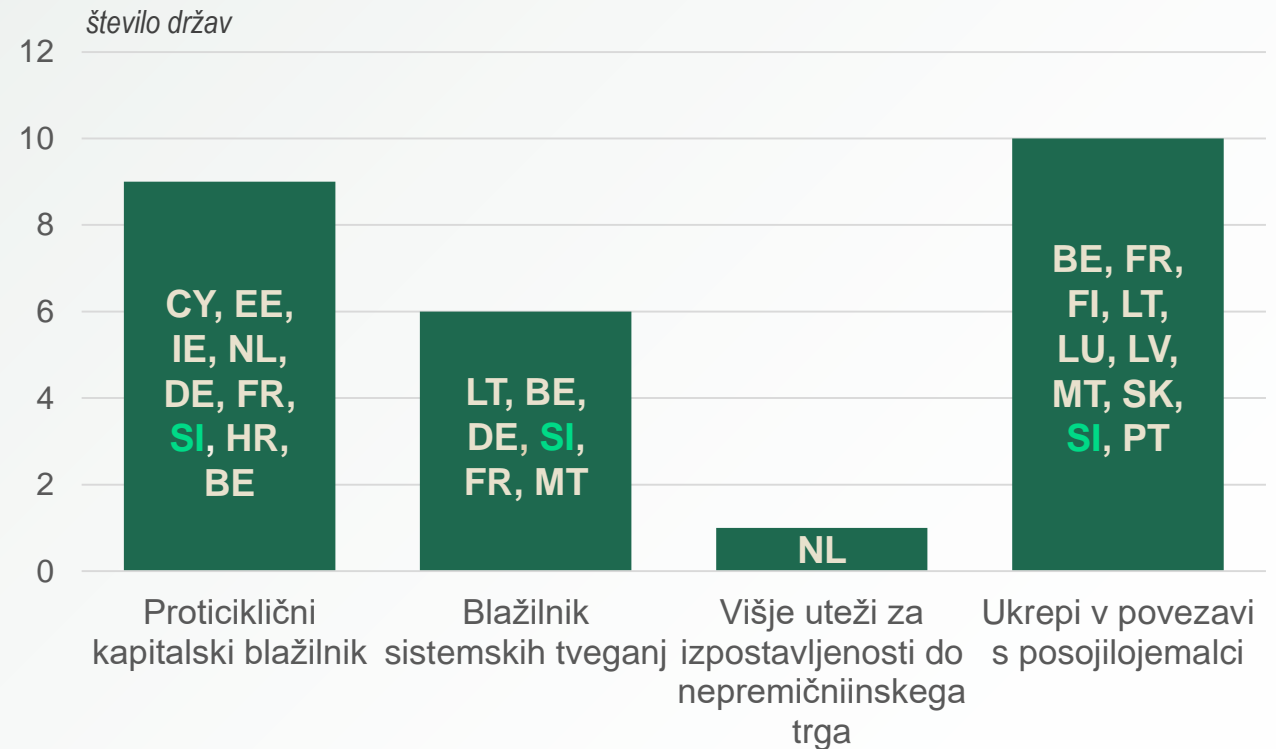
COVID-19

- sproščanje kapitalskih blažilnikov

Obdobje po pandemski krizi

- uvajanje novih ukrepov in/ali zaostrovanje obstoječih ukrepov →

Države evrskega območja z bolj strogimi sprejetimi MaB ukrepi kot pred 2020

Vir: ESRB, prikaz Banka Slovenije.

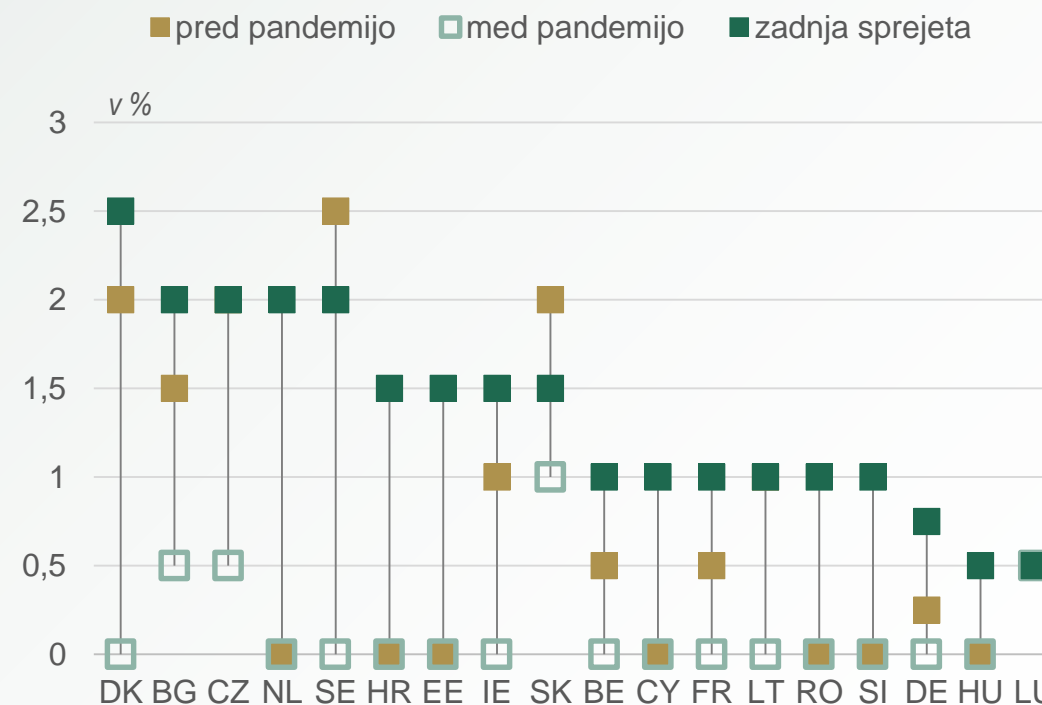
Makrobonitetna orodja v EU

Aktualnost instrumentov skozi čas

Proticiklični kapitalski blažilnik (CCyB)

- zviševanje stopenj v zadnjih letih
- uvajanje **pozitivnih nevtralnih stopenj CCyB**, t.j. standardne stopnje višje od 0 %

Stopnje CCyB v državah EU

Opomba: v ostalih državah EU je stopnja dec. 2023 0 % ali ukrep ni v veljavi.

Vir: ESRB, prikaz Banke Slovenije.

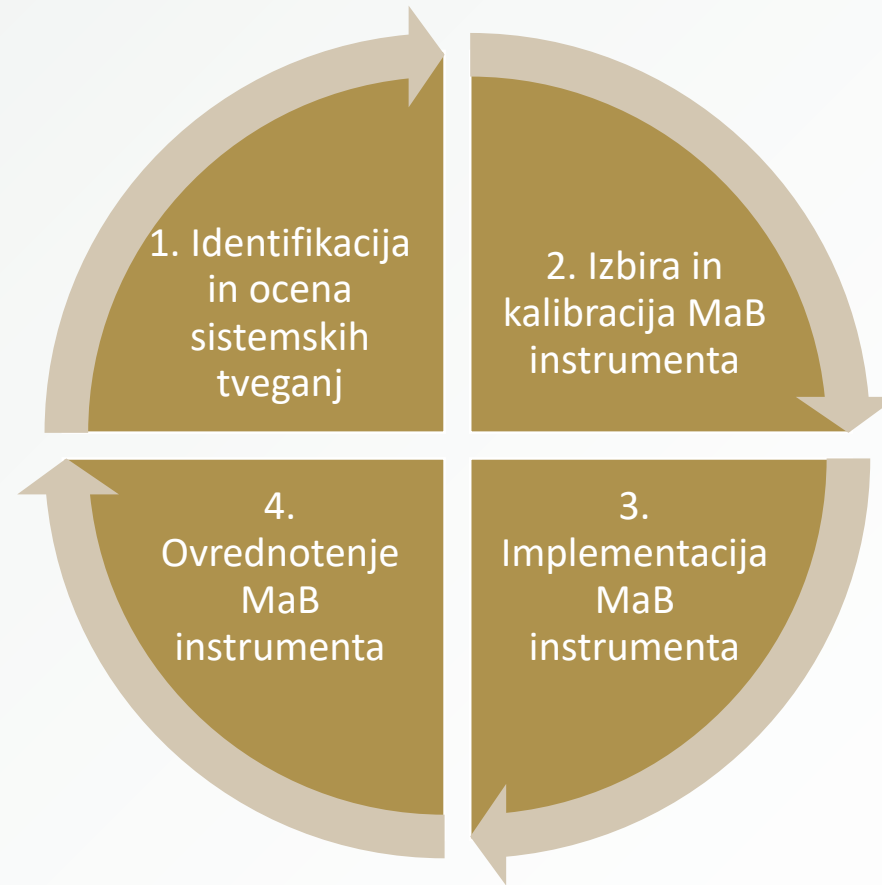
Izvajanje MaB politike v Sloveniji

Organizacijska umeščenost

- **Banka Slovenije (okoli 460 oseb)**
 - Oddelek za finančno stabilnost in MaB politiko
 - Razvoj in implementacija MaB politike (11 oseb)
 - Analiza finančne stabilnosti (9 oseb)

Izvajanje MaB politike v Sloveniji

Cikel MaB politike

Okviri ocenjevanja tveganj in okviri za izbor instrumentov (ukrepov) se med državami EU razlikujejo.

Vir: ERSB Handbook 2018.

Izvajanje MaB politike v Sloveniji

1. Identificiranje in ocena tveganj v bančnem sistem

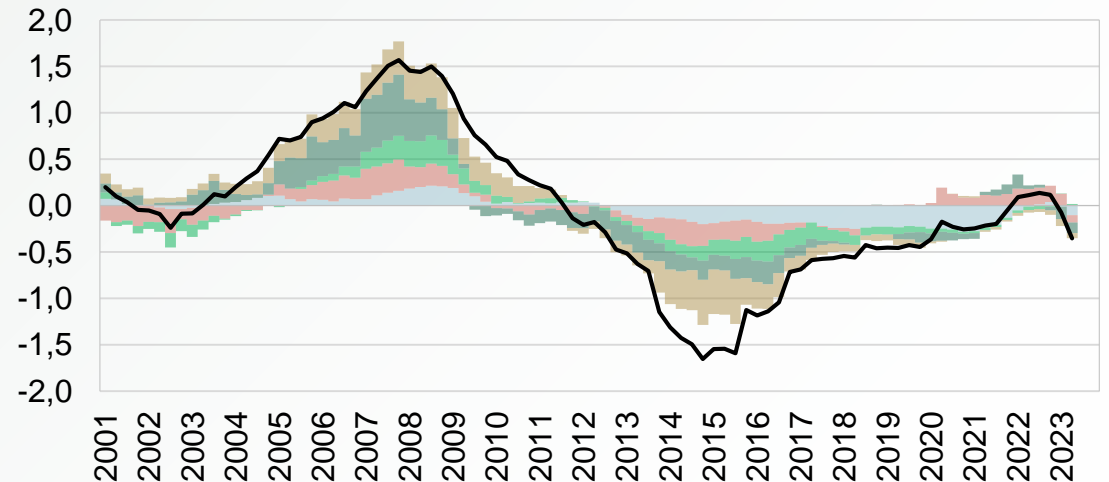
Ocenjevanje sistemskih tveganj

- širok nabor posamičnih kazalnikov
- vrsta sinteznih kazalnikov:
 - *sestavljeni indikator cikličnih sistemskih tveganj*
 - *verjetnost finančne krize v nasl. 12 mesecih*
 - *modelske ocene precenjenosti nepremičnin*
 - ...

Vir: Banka Slovenije.

Sestavljeni indikator (cikličnih) sistemskih tveganj

- Bančni krediti v BDP, 2 letna povp. sprememba
- Skupna realna rast kreditov, 2 letna povp. sprememba
- Stroški servisiranja dolga, 2 letna povp. sprememba
- Cene nepremičnin glede na dohodek, 3 letna povp. sprememba
- Tekoči račun v BDP
- Sestavljeni indikator

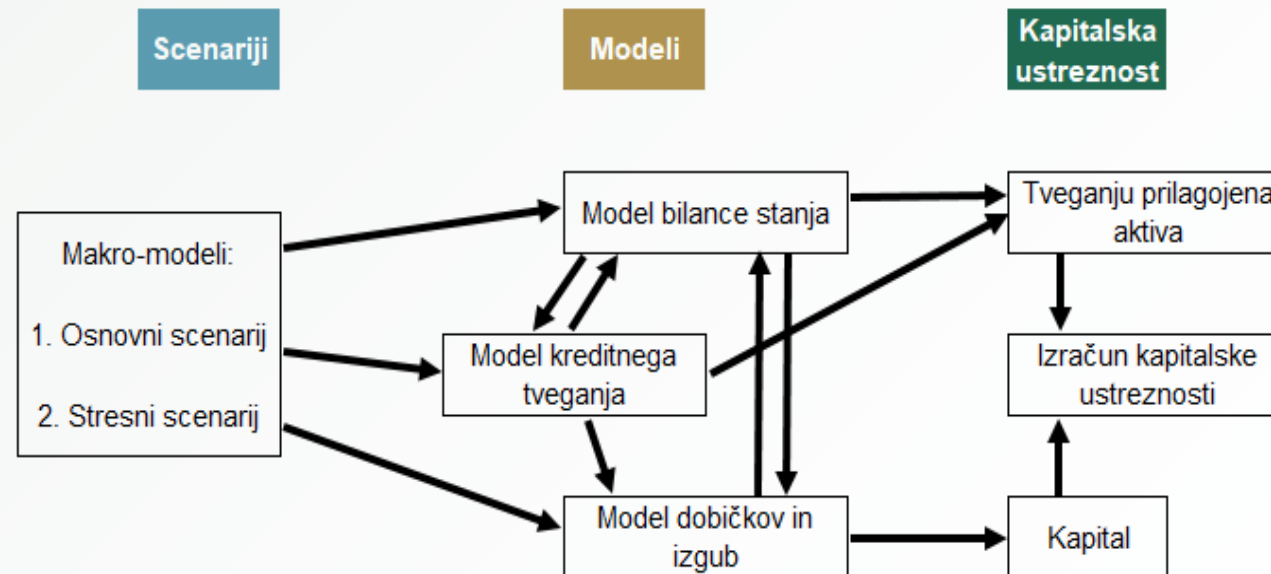
Vir: Banka Slovenije

Izvajanje MaB politike v Sloveniji

1. Identificiranje in ocena tveganj v bančnem sistemu

Makro stresni testi stabilnosti bančnega sistema

- top-down, dopolnjujejo stresne teste na ravni bank
- učinek stresnega vs. osnovnega makroekonomskega scenarija na bančni sistem

Izvajanje MaB politike v Sloveniji

1. Identificiranje in ocena tveganj v bančnem sistemu

Prikaz tveganj in odpornosti (*risk and resilience dashboard*)

- 4-krat letno: v Poročilu o finančni stabilnosti in Informaciji o poslovanju bank s komentarjem

	Prikaz tveganj in odpornosti						Tendenca spremembe na lestvici
	Q4 2021	Q4 2022	Q1 2023	Q2 2023	Q3 2023	Q4 2023	
Sistemska tveganja							
Tveganje, ki izhaja iz nepremičninskega trga	Orange	Orange	Orange	Yellow	Yellow	Yellow	→
Tveganje financiranja v bančnem sistemu	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	→
Obrestno tveganje v bančnem sistemu	Yellow	Orange	Orange	Orange	Orange	Orange	↓
Kreditno tveganje v bančnem sistemu	Orange	Orange	Orange	Orange	Yellow	Yellow	→
Dohodkovno tveganje v bančnem sistemu	Orange	Yellow	Yellow	Yellow	Green	Green	→
Tveganje, ki izhaja iz lizinskih družb	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Green	Green	→
Odpornost na sistemska tveganja							
Solventnost in dobičkonosnost bančnega sistema	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	↑
Likvidnost bančnega sistema	Green	Green	Green	Green	Green	Green	→
Ostala tveganja							
Kibernetsko tveganje	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	→
Podnebna tveganja*	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	→

Barvna lestvica:

Tveganje	nizko	zmerno	povišano	visoko
Odpornost	visoka	srednja	nizka	zelo nizka

Izvajanje MaB politike v Sloveniji

2. in 3. Oblikovanje in uvedba ukrepov MaB politike

- **Izbor (kombinacije) ukrepov** glede na zaznana tveganja in njihova **kalibracija**
 - učinkovitost / enostavnost
 - naslovitev tveganj z različnih vidikov, zmanjšanje možnosti izogibanja
 - sorazmernost, možni stranski učinki
- **Komunikacija**
 - s finančnimi, državnimi in EU institucijami
 - s strokovno in širšo javnostjo: razumljivost ukrepov in vzrokov zanje, zaupanje

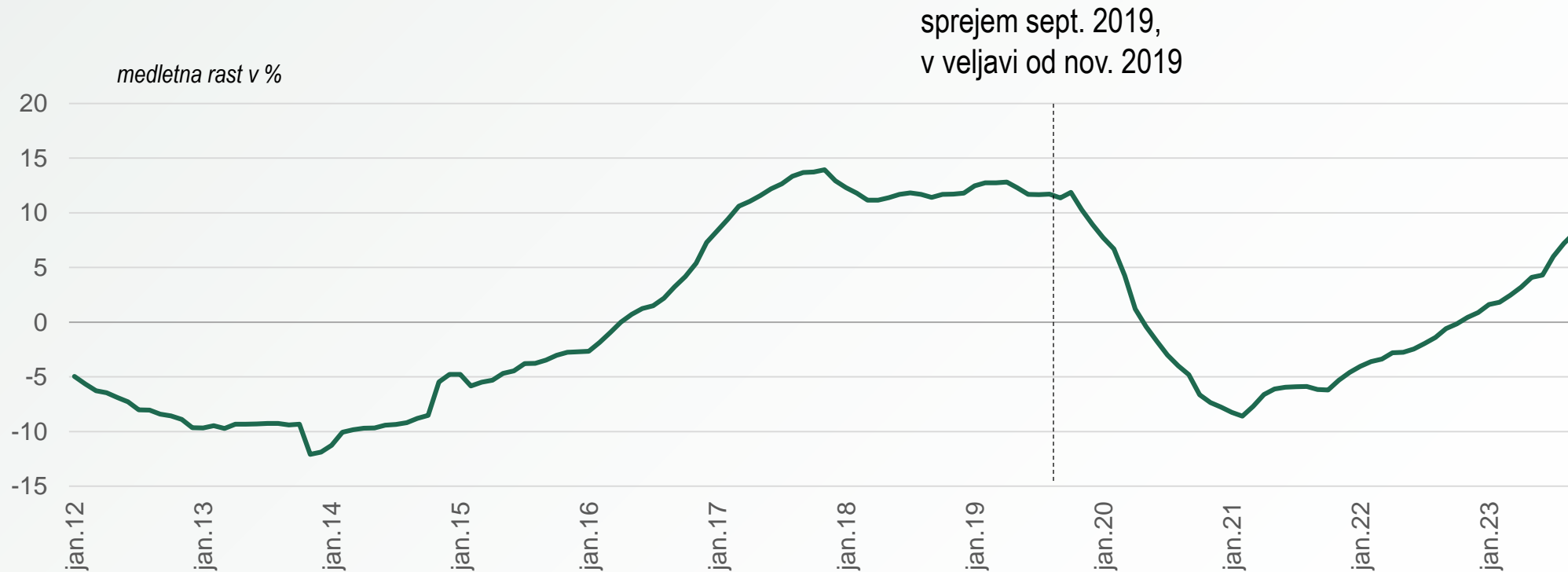
4. ovrednotenje MaB ukrepov: spremljanje učinkov

- **Prožnost:** potreba po re-kalibraciji ali de-aktivaciji.

Izvajanje MaB politike v Sloveniji

Primer zaznanih tveganj in ukrepanja

Prekomerna rast potrošniškega kreditiranja: odločitev o uvedbi zavezujočih omejitev kreditiranja prebivalstva

Vir: Banka Slovenije.

Instrumenti MaB politike v Sloveniji – v veljavi

Instrumenti	Ukrep	Tip	Vmesni cilj
Instrumenti v zvezi s posojiljemalci	MaB omejitve kreditiranja prebivalstva		Ublažiti in preprečiti čezmerno rast kreditiranja in čezmerni finančni vzvod
	• LTV (70 % oz. 80 % za primarno nepremičnina)	priporočilo	
	• DSTI (50 %)	zavezujoč	
	• omejitev ročnosti za potrošniške kredite (7 let)	zavezujoč	
Kapitalski instrumenti	Blažilnik za druge sistemsko pomembne banke	zavezujoč	Omejiti sistemski vpliv izkrivljajočih spodbud: ↓ moralnega hazarda
	• trenutno od 0,25 do 1,25 %		
	Proticiklični kapitalski blažilnik (CCyB)	zavezujoč	Ublažiti in preprečiti čezmerno rast kreditiranja in čezmerni finančni vzvod
	• od 31. 12. 2023: 0,5 %		
	• od 1. 1. 2025: 1,0 %		
	Sektorska blažilnika sistemskih tveganj (SyRB)	zavezujoč	(a) ublažitev rasti kreditiranja in čezmernega finančnega vzvoda (b) omejitev koncentracije izpostavljenosti
	• od 1. 1. 2023: 1,0 % za posojila zavarovana z nepremičnino., 0,5 % za ostala posojila fiz. osebam		
	• od 1. 1. 2025: 0,5 % za vsa posojila fiz. osebam		

Zaključek

- MaB politike so prispevale k **odpornosti evropskega bančnega sistema na serijo šokov** (covid, geopolitična in energetska kriza)
- **Negotovo globalno okolje, večja tveganja šokov** (geopolitičnih, kibernetičnih, podnebnih...)
 - dodatna potreba po blažilnikih
 - nadaljnji razvoj instrumentov za monitoring in ukrepanje
- Povečana vloga nebančnih finančnih institucij (pokojninskih in finančnih skladov, zavarovalnic itn.): **širitev MaB politike na nebančne institucije** (pristojnosti izven CB)
- Omejene zmožnosti MaB politike – **pomen ostalih politik** (fiskalne in denarne, politike konkurence idr.)

Hvala za pozornost
